

Nazwa projektu Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.” Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Aleksandra Gajewska – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pan Michał Guć, Dyrektor Departamentu Demografii Tel. 538 11 74 90	Data sporządzenia 2026-10-01 Źródło Inicjatywa własna Nr w wykazie prac ID 285
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zapewnienie przez gminy dostępu do usług wykwalifikowanego asystenta rodziny jest szczególnie ważne z uwagi na realizację celów ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829). Kobiety w ciąży i ich rodziny, a także opiekunowie dzieci z niepełnosprawnością (ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem) lub nieuleczalnymi chorobami zagrażającymi życiu muszą mieć możliwość skorzystania ze wsparcia niezwłocznie po pojawieniu się takiej potrzeby. Rodzina, w ramach współpracy z asystentem rodziny, może skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Podstawowa trudność w realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” związana jest z niedocenieniem przez społeczeństwo roli asystenta rodziny w profilaktycznej pracy z rodziną przechodzącą kryzys. W 2025 r. 842. rodzinom (1594 – liczba dzieci w tych rodzinach)* udzielono porad w ramach ustawy „Za życiem”*. W 2024 r. zaś 847. rodzinom (1662 – liczba dzieci w tych rodzinach)* udzielono porad w ramach ustawy „Za życiem”

Asystent rodziny jest ważnym ogniwem w ofercie usług kierowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny na rzecz rodzin przeżywające trudności jest realizowane przez gminę, jako zadanie własne gminy, lub przez podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Asystent pracuje bezpośrednio w środowisku rodziny, a jego zadania koncentrują się na profilaktyce i udzielaniu wsparcia rodzicom w różnego typu sytuacjach kryzysowych. Asystent rodziny to szczególnie istotny element systemu wspierania rodziny, bowiem zapobiega on niejednokrotnie potrzebie zabezpieczenia dziecka w pieczy zastępczej lub przyczynia się do reintegracji rodziny, jeśli dziecko zostało już umieszczone w pieczy zastępczej. Zadania asystenta rodziny szczegółowo definiuje art. 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980).

W Polsce na koniec 2024 r. działało 3 862 asystentów rodziny, z tego 3 335 (tj. 86,5%) asystentów rodziny było zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy oraz 527 (tj. 13,5 %) asystentów rodziny wykonywało swoje zadania na podstawie umów o świadczenie usług. Ogółem w 2024 r. w ramach realizacji ustawy z usług asystentów rodziny skorzystało 44 975 rodzin, a 12 265 rodzin zobowiązanych zostało do współpracy z asystentem rodziny przez sąd.

W porównaniu natomiast na koniec 2025 r. działało 4 013 asystentów rodziny, z tego 3 486 (tj. 87%) asystentów rodziny było zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, a 527 (tj. 13%) asystentów rodziny realizowało zadania na podstawie umów o świadczenie usług. Ogółem w 2025 r. w ramach realizacji ustawy z usług asystentów rodziny skorzystało 47 660 rodzin, a 13 655 rodzin zobowiązanych zostało do współpracy z asystentem rodziny przez sąd. Przeciętnie 1 asystent rodziny pracuje z 12 rodzinami. Gminy są od lat zachęcane do zatrudniania asystentów rodziny m.in. poprzez programy rządowe, ale nadal odsetek gmin, które nie zatrudniały asystentów wynosił 6,6%.

Prowadzone przez MRPiPS analizy sprawozdań rzeczowo-finansowych składanych przez jednostki samorządu terytorialnego pokazują, iż w zakresie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nadal występują niezaspokojone potrzeby. Od 2020 roku, rośnie liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej (2020: 72063 dzieci; 2021: 72941 dzieci; 2022: 73400 dzieci; 2023: 75903 dzieci; 2024: 77730 dzieci; 2025:78875). Sytuacja ta jest między innymi skutkiem niewystarczającej profilaktyki. Brak jest możliwości oszacowania liczby rodzin, które potrzebują wsparcia asystenta rodziny. Natomiast analiza sytuacji poszczególnych przypadków wskazuje, że część dzieci trafia do pieczy zastępczej z powodu niewydolności wychowawczej rodziców, która mogłaby być skorygowana w przypadku wsparcia rodziny przez asystenta. Rządowy program wspierania rodziny „Asystent

rodziny”, odciażając ośrodki pomocy społecznej z części kosztów, stanowi zachętę dla JST do zatrudniania asystentów. Mimo tego nadal aż w 163 gminach takie stanowisko nie zostało utworzone. W MRPiPS prowadzony jest równoległy tok legislacyjny dla nowelizacji ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która zakłada likwidację tej luki oraz wzmocnienie oddziaływania asystentów rodziny na poziomie lokalnym.

* dane ze sprawozdania z realizacji programu „Asystent rodziny w 2025 r.”, - Część 4 - informacje o wsparciu udzielanym w ramach ustawy „Za życiem” w ramach środków przeznaczonych na realizację dofinansowania zatrudnienia

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projektowanej uchwale Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.” wprowadzany jest program wsparcia gminy w finansowaniu budowy potencjału kadrowego do zabezpieczenia mieszkańcom gmin potrzeby z zakresu podaży usług asystenta rodziny, w tym realizacji zadań wskazanych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, polegających na wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w tym kobiet w ciąży, w sprawowaniu właściwej opieki nad dzieckiem. W przypadku kobiety w ciąży – koordynowanie wsparcia w uzyskaniu pomocy w trakcie ciąży i porodu.

Najważniejszym z perspektywy polityki państwa efektem programu jest wzrost z roku na rok liczby gmin, zatrudniających asystentów i liczby asystentów. Utrzymanie tego trendu jest niezbędne, a zwiększenie efektywności ich pracy stanowi warunek konieczny, dla rozwiązania kryzysu jaki przechodzi obecnie system pieczy zastępczej, w którym brakuje obecnie ok. 1800 miejsc dla umieszczenia dzieci, w stosunku do których sądy wydały postanowienia o skierowaniu do pieczy zastępczej. Analiza sytuacji w gminach wskazuje, że obok narzędzia wspierającego gminy, jakim jest program, niezbędne jest również tworzenie innych zachęt oraz obowiązków, które w synergii doprowadzą do rozwiązania kryzysu. Rozwiązania te zostały przewidziane w nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która została przygotowana w resorcie rodziny.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Minister właściwy ds. rodziny	1		Obsługa Programu i zadania w zakresie sprawozdawczości: 1. Podział kwoty zaplanowanej na dofinansowanie dodatków oraz dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny dla gmin w ramach środków Funduszu Pracy, w oparciu o zapotrzebowania przekazane przez wojewodę. 2. Wskazanie wojewodzie kwoty, w ramach dokonanego podziału środków, o którą może wnioskować w ramach Programu. 3. Przekazanie środków Funduszu Pracy w ramach programu wojewodom. 4. Analiza Wojewódzkich sprawozdań z realizacji Programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.”. 5. Sporządzenie sprawozdania zbiorczego. 6. Ocena realizacji zadań finansowanych z Programu na podstawie sprawozdań wojewódzkich 7. Monitorowanie realizacji zadania wynikającego z Programu.
Wojewodowie	16		Obsługa Programu i zadania w zakresie sprawozdawczości: 1. Przekazanie do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rodziny scalonych zestawień z gmin. 2. Udzielanie informacji o zasadach Programu, a także interpretacja postanowień Programu. 3. Przygotowanie dokumentacji dla gmin. 4. Zawieranie umów z gminami. 5. Występowanie do ministra właściwego do spraw

			rodziny z wnioskami o środki Funduszu Pracy. 6. Przekazywanie środków gminom w ramach Programu. 7. Analiza prawidłowości przekazanych przez gminy, będące beneficjentem Programu sprawozdań z realizacji Programu. 8. Rozliczenie środków Funduszu Pracy. 9. Przekazanie do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rodziny sprawozdania wojewódzkiego z realizacji Programu.
Samorząd gminy	2 479	Baza Jednostek Samorządu Terytorialnego Baza JST □ Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji □ Portal Gov.pl (www.gov.pl) w tym miasta na prawach powiatu	1. Realizacja Programu i zadania w zakresie sprawozdawczości. 2. Zwiększenie dochodu gmin w zakresie pokrycia części wydatków związanych z kosztami funkcjonowania asystenta rodziny jako formy wsparcia rodziny. 3. Podniesienie konkurencyjności gminy w zakresie zwiększenia liczby mieszkańców gminy.
Asystenci rodziny	4 013	Dane własne	Zwiększenie liczby asystentów rodziny – przez podniesienie konkurencyjności zatrudnienia w tym charakterze.
Rodziny objęte pomocą	47 660	Dane własne	1. Podniesienie jakości świadczonych usług. 2. Zwiększenie liczby rodzin objętych pomocą. 3. Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt uchwały nie będzie podlegał konsultacjom publicznym, opiniowaniu, ani uzgodnieniom międzyresortowym, ponieważ rządowy program wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.” stanowi kontynuację wsparcia gmin, w realizacji przez nie zadań własnych, udzielanego przez administrację rządową w poprzednich latach. Założenia tegorocznej edycji programu nie uległy zmianom w stosunku do programów poprzednich edycji i są oczekiwanym przez gminy działaniem strony rządowej.

Projekt uchwały zostanie skierowany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt stanowi kolejne powtórzenie corocznie, efektywnie realizowanego rządowego programu „Asystent Rodziny”, wspierając w ten sposób gminy w zatrudnieniu.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

[illegible]

[illegible]

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie realizacji zadań przez asystenta rodziny przyczyni się do zwiększenia dostępności asystentów rodziny dla obywateli i rodzin z dziećmi mających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
	(dodaj/usuń)	

Niemierzalne

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana uchwała będzie miała wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, w ujęciu pieniężnym na funkcjonowanie rodzin, obywateli i gospodarstw domowych w zakresie w jakim są finansowane dodatki do wynagrodzenia asystentów rodziny przez przyznanie asystentowi dodatku do wynagrodzenia w wysokości do 2400 zł brutto, podzielonego na 12 części odpowiadających miesiącom zatrudnienia, w wysokości do 200 zł brutto za każdy przepracowany miesiąc, proporcjonalnie do wymiaru etatu). Projektowana regulacja nie będzie miała bezpośredniego wpływu na sytuację osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, niemniej jednak z usług realizowanych przez asystentów rodziny mogą korzystać również osoby niepełnosprawne i starsze. Projektowana uchwała nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz: Rządowy program wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2026 r.” nie wprowadza nowych w sensie nieadekwatnych do spodziewanych obciążeń regulacyjnych. Program jest kontynuacją rządowego wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadania własnego. Skorzystanie z Programu jest fakultatywne dla gminy. Już w roku 2025 r. uproszczone zostały obciążenia regulacyjne dla JST w zakresie sposobu składania zapotrzebowania oraz podpisywania umowy przez gminy, w tym roku podtrzymano przyjęte w 2025 r. uproszczone obowiązki informacyjne.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana uchwała pośrednio będzie wpływała na rynek pracy przez ewentualne utworzenie dodatkowych miejsc pracy dla asystentów rodziny, szczególnie w gminach, które nie posiadały dotychczas asystentów rodziny. Przy czym Program nie uzależnia uzyskania dofinansowania od utworzenia lub zwiększenia liczby stanowisk pracy – asystentów rodziny, ale w pewnym stopniu uzależnia przyznanie dodatku do wynagrodzenia od trwałości zatrudnienia – warunkiem uzyskania dodatku za przepracowane miesiące jest pozostawanie w zatrudnieniu w dniu składania zapotrzebowania.

W odniesieniu do oczekiwanych efektów programu jakim jest zwiększenie liczby asystentów rodziny, dane z poprzednich lat potwierdzają występowanie trendu, jakim jest wzrost liczby osób zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny w skali kraju. W 2025 r. liczba zatrudnionych asystentów rodziny wynosiła 4 013, podczas gdy w 2024 r. była to liczba 3 862.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☒ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: rodzina	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	Asystentura rodzin to narzędzie umocowane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mające realne znaczenie dla długofalowej struktury demograficznej, wspierające zarówno rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, dając szansę na korzystną zmianę warunków rozwojowych dla dzieci, jak i kobiety w ciąży i ich rodziny uprawnione do wsparcia z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, w zakresie asystentury i poradnictwa, co może zmniejszać obawy rodziców przed urodzeniem dziecka z niepełnosprawnością, a także wpływać na podjęcie decyzji o kolejnym dziecku. Od 2020 r. rośnie liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej (2020: 72063 dzieci; 2021: 72941 dzieci; 2022: 73400 dzieci; 2023: 75903 dzieci; 2024: 77730 dzieci; 2025:78875). Sytuacja ta jest między innymi skutkiem niewystarczającej profilaktyki. Brak jest możliwości oszacowania liczby rodzin, które potrzebują wsparcia asystenta rodziny. Analiza sytuacji poszczególnych przypadków wskazuje, że część dzieci trafia do pieczy zastępczej z powodu niewydolności wychowawczej rodziców, która mogłaby być skorygowana w przypadku wsparcia takiej rodziny przez asystenta rodziny. Program Asystent rodziny, odciażając ośrodki pomocy społecznej z części kosztów, stanowi zachętę dla JST do zatrudniania asystentów rodziny i wspierania rodzin niewydolnych wychowawczo, aby zmniejszać odsetek dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Uchwała wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Mierzalny wskaźnik - liczba zatrudnionych przez gminy asystentów rodziny weryfikowana na podstawie składanych przez gminy corocznych sprawozdań.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak	